

DNEŠNÍ DÉMONOLOGIE

Globální antisemitismus je nová a svébytná forma antisemitismu. To, že se jedná o jeho nový typ, že jeho podoba a funkce prodělaly další vývoj, se často ani nepodařilo zachytit, natož těmto změnám porozumět. Jde o třetí velký typ antisemitismu. Viděli jsme, proč a jak vznikl. Jak je, jako každý antisemitismus, zakotven v určitých společenských, kulturních a politických souvislostech, tentokrát globalizovaného světa. Zjistili jsme, jaké jsou jeho základní rysy a jak se vztahuje, jako antisemitismus obecně, k předchozím formám antisemitismu. Se znalostí těchto základních prvků se nyní můžeme začít rozsáhleji zabývat povahou globálního antisemitismu, jeho šířením, variantami a dosahem. Mimo to můžeme zkoumat kulturní, institucionální a politické zdroje globálního antisemitismu, účely, jimž slouží ve prospěch různých lidí a skupin, to, jak antisemité šíří své přesvědčení a svou zášť mezi širší veřejností v celém světě, a také ideály, záměry a programy globálního antisemitismu.

Globální antisemitismus vychází ze základního antisemitského paradigmatu, s jeho různými odnožemi – nebo světy – zakotvenými v jeho globální podstatě, jež ho rovněž formuje, přičemž tyto různé světy antisemitismu z velké části dál žijí svým antisemitským životem a zároveň se stále proměňují, protože propojují a přijímají nové antisemitské prvky, které se objevují jako reakce na změny charakteru našeho globálního světa. Proberu po řadě každý ze světů globálního antisemitismu a věnuji jim prostor podle jejich rozsahu, složitosti a významu.

Ve světě antisemitismu tvoří arabský a islámský antisemitismus asi nejvíce devastující sílu v celé této globální pohromě. Záměrně rozlišuji mezi arabským a islámským světem, protože nejsou jedno a to samé, i když se hodně překrývají. *Arabští* antisemité jsou většinou muslimové a ohledně tohoto a jemu příbuzných témat jejich postoje utváří islámské myšlení. Přesto někteří z nich, ponejvíce Palestinci, jsou sekularizovaní, někteří jsou křesťané, jako Koptové v Egyptě, libanonští křesťané a pravoslavní v Sýrii. Jádrem, byť možná nikoli většinou, *islámského* antisemitismu, jsou Arabové a žijí v arabských zemích. Ohnisko, vášnivě a oddané srdce islámského antisemitismu, jistě spočívá v arabském světě. Mnozí islámští antisemité nejsou Arabové, zejména mezi ně patří Íránci, kteří z etnického hlediska náleží převážně k Peršanům, a dále muslimové z celého světa, z Pákistánu, Turecka, Indonésie či Spojených států. Právě kvůli tomuto složitému propletenci používám k označení antisemitismu a antisemitů kategorie *arabský a islámský*, jíž se má vždy rozumět tak, že *nezahrnuje* všechny Arabky a ani všechny muslimy a *nenaznačuje*, že se úplně překrývají.

Mnohé arabské a islámské vlády a hnutí hlásící se k antisemitismu jsou politicky islámské. Především, že když

se zabývám politickým islámem, nemluvím o samotném islámu ani o vnášení etických hodnot založených na islámu do politiky, pokud to není výslovně řečeno. Politický islamismus je *politické* hnutí založené na ortodoxním výkladu islámu a obsahuje mnohé z islámského práva šaría. Političtí islamisté usilují o politickou moc a v mnoha převážně islámských zemích jí dosáhli. V rámci této politiky usilují především o setření rozdílu mezi politikou a muslimským náboženstvím. Chtějí, aby se jejich hnutí, strany, země a nakonec celý svět řídil politicky, právně, společensky, kulturně a morálně podle přísného či fundamentalistického výkladu islámu. A svou politiku posvěcují Alláhovou vůlí, vůči níž musejí ti, kdo této politice podléhají, vyjadřovat povinnou, téměř otrockou a bezduchou oddanost. Svou organizací i aspiracemi jsou totalitní, snaží se muslimy přimět, aby na veřejnosti i v soukromí žili podle jejich nekompromisního chápání islámu. Tyto vlastnosti definující politický islám zesiluje ještě několik dalších rysů, jež lze nalézt ve větší či menší míře v hnutích politického islamismu: politický islám a jeho stoupenci jsou velmi agresivní. Obhajují používání násilí pro dosažení svých cílů, i když na veřejnosti to z taktických důvodů udržení přízně svých obhájců bagatelizují či přímo odmítají. (Muslimské bratrstvo, několik desetiletí působící islamistické hnutí a nyní silná politická strana v Egyptě s pobočkami po celém Blízkém východě, důrazně a jednoznačně prohlašuje: „Naší cestou je *džihád* a smrt je naším nejvyšším vznešeným přáním.“) Politické islamisty často pohání kultura smrti, oslavují zabíjení lidí ve velkém, libují si v představách, jak to udělají, i v utrpení svých obětí a rovněž oslavují umírání za tuto pro ně posvátnou věc. Politický islám a politické islamisty – včetně zmíněného Muslimského bratrstva v Egyptě,

Hamásu, Palestinské samosprávy, Hizbaláhu, mocných saúdských duchovních a jejich stoupců, Ahmadínežáda a duchovních vůdců Íránu a mnoha dalších v islámských zemích po celém světě – je klíčovou pohnutkou jejich jednání demonizovaný popis Židů, které pokládají za jednoho z úhlavních nepřátel politických islamistů a překážek v uskutečňování jejich cílů. Nevybíravé a násilné praktiky takových likvidačních hnutí nepochybně uvolňují zábrany vůči Židům. Tento efekt ještě zesiluje triumfalismus vyhlídek na zabíjení a umírání, zaobalený do představy, kterou političtí islamisté často opakují, že Židé budou poraženi a zničeni, protože *Židé smrt nemilují, ale my ji milujeme* – to znamená, že jsou Židé příliš zbabělí, aby přinesli nutnou oběť. Tato obecně rozšířená a pěstovaná kultura smrti, kterou hnutí uctívá, jistě posiluje i násilnost politického islamistického antisemitismu.

Zdrojů negativního smýšlení o Židech je v samotném islámu mnoho i bez ohledu na širší muslimskou politiku. Pro islámskou tradici a současné islámské myšlení se stalo samozřejmostí opakovat, že Alláh Židy za trest za jejich prohřešky proměnil v prasata a opice – tedy představovat Židy nikoli jako lidské bytosti. Proč se tato dehumanizující představa tolik uchytila? Protože je to tak řečeno v Koránu, takto doslova to řekl Alláh a jeho výroky jsou neomylné. Tvrdí to tam nejen jednou, ale, aby nebylo mýlky, raději ve třech různých pasážích. Když prorok Mohamed mluví o Židech, říká všem muslimům: „Mám vám oznámit něco horšího než odplatu, která je u Boha? Ti, které Bůh proklel a na něž se rozhněval a z nichž učinil opice a vepře, a ti, kteří uctívají Tághúta – ti jsou v nejhorším postavení a nejdále zbloudili z cesty rovné.“ Později jde Mohamed v Koránu ještě dál, když vysvětluje přímo osud Židů jejich údajnou

neposlušností vůči Alláhovi a tím, co se jim Alláh rozhodl udělat: „A když přestoupili to, co jim bylo přikázáno, pravili jsme jim: ‚Buďte opicemi odpornými!‘ A prohlásil tehdy Pán tvůř, že proti nim vyšle ty, kdož utiskovat je budou mukami nejhoršími až do dne zmrtnýchvstání.“¹ Mohamed mluví jasně: Alláhovi vyslanci způsobí Židům utrpení. A kdo jiný než muslimové jsou jeho vyslanci? Kdo jiný než muslimové má vykonávat jeho vůli?

Pojďme se u toho na chvíli zastavit a probrat to blíže. V posvátném textu tohoto světového náboženství zaznamenáváme více než jednu zmínku o Židech jako tvorech nebo bytostech proměněných v prasata nebo opice, což se neustále a neměnně připomíná nebo vykládá tak, že Židé dnes skutečně *jsou* potomky prasat a opic. Pak si musíme uvědomit, že stamiliony z 1,3 miliardy muslimů na světě skutečně věří, že Korán je slovo Boží a každé jeho slovo je pravdivé. A pak si uvědomme, že tato pasáž o Židech, kteří nejsou lidskými bytostmi, se znovu a znovu cituje, opakovaně se ozývá v islámském náboženském a politickém diskurzu, takže se stává standardním přívlastkem, ústředním bodem diskurzu a mění se v úhelný kámen dehumanizačních a eliminacionistických polemik proti Židům, znovu a znovu, téměř v nekonečném proudu se vyskytuje ve veřejném odsuzování Židů, které v mešitách pronášejí muslimští vůdci a kazatelé, v písemných i ústních výkladech posvátných textů a tradic, i v nabádavých slovech současných náboženských a politických průvodců světem současné společnosti a politiky. Imám mešity al-Harám v Mekce, šejk Abd al-Rahmán al-Sudaís vysvětloval v roce 2001 v kázání, co Korán a islámská tradice učí věřící:

Bratři ve víře, co říká náš Korán a naše Sunna [hadís]? Co říká naše víra? Co dokazuje naše historie? Ukazují jasně, že konflikt mezi námi a Židy je konfliktem víry, identity a existence [...].

Přečtěte si historii a pochopíte, že včerejší Židé jsou špatnými předky ještě horších Židů dneška: nevěřící, falzifikátoři slov, popírači prorocství... spodina lidské rasy, prokletí Alláhem, který je proměnil v opice a prasata [...], to jsou Židé – jen další pokračování klamu, tvrdohlavosti, zla a korupce.²

Obraz Židů, jejich potomků a příbuzných jakožto opic a prasat, to je základní islámský veřejný diskurz. Je to jejich židovskost, co z nich činí nepřátele islámu. Je to židovská víra čili to, co vyznávají. Je to také jejich *identita*, tedy to, kým se rozhodli být. A je to jejich *existence*, tedy samotný jejich život na zemi. To všechno tvoří vrstvy charakteristiky Židů jako obrovská koule zla, jejich židovskost. V arabském a islámském veřejném diskurzu se takové představy pravidelně vyskytují, hlásají, kážou, vysílají a připomínají. V páteční modlitbě. V knihách, brožurách a novinách. V televizi. Na internetu. Z úst politických či náboženských vůdců. Nebo dohromady politickými a náboženskými vůdci a hnutími.

Al-Sudaís také zdůrazňuje způsobem, který se stal naprosto běžný a obvyklý v arabském a islámském světě, že Korán považuje Židy za zlovolné a nebezpečné. Korán a islámská tradice představují Židy jako Mohamedova obávaného nepřítele, tvrdí, že se ho několikrát snažili zabít (také otrávit) a opakovaně prohlašují, že Židé zabili Alláhovy proroky. Židé podle Koránu nejsou jen nepřátelé, ale i křivopřísežníci. Zradili své spojenectví s Mohamedem. Zabili Alláhovy proroky, seslané jim v dobré víře. Lžou. Odmítají pravdu. Jsou nedůvěryhodní. Korán o Židech

vykládá: „A uvalili na sebe hněv za hněvem, a trest ponižující je určen pro nevěřící. A když je jim řečeno: ‚Věřte v to, co seslal Bůh!‘, tu hovoří: ‚Věříme jen v to, co bylo nám sesláno dříve!‘ A nevěří v to, co bylo sesláno později, ačkoliv je to pravda, jež potvrzuje pravdivost zjevení, která již mají. Rci: ‚Proč jste tedy zabíjeli posly Boží, jste-li věřící?‘“³ Tuto pasáž a její popis Židů znovu a znovu vytahují a přikrášlují náboženští i političtí vůdci a média i další: Židé jsou vrahy Božích proroků.

Korán se projevuje silnou tendencí Židy dehumanizovat a zároveň demonizovat, což je evidentní i v náboženském kázání al-Sudaíse k věřícím, které je pro islámský svět typické, dá se říct naprosto běžné. Taková souběžná dehumanizace a demonizace je v dějinách předsudku vzácnou kombinací, jak jsem ukázal ve své předchozí knize *Worse Than War* (Horší než válka); jde o nebezpečně eliminacionistické – potenciálně vyhlazovací a genocidní – propojení víry s vášněmi, které ji provázejí.⁴ V klíčové pasáži Mohamedova příběhu v Koránu je Mohamed terčem údajného vražedného spiknutí *jen několika Židů*, kteří svým jednáním odhalují to, co se vykládá jako podstata židovskosti. V reakci na to Mohamed trestá nejen ony Židy, ale – jak velí podstata židovskosti – také ze svého království vyloučí, tedy vyžene, celé dva kmeny Židů a ženy a děti třetího židovského kmene prodá do otroctví, zatímco muže hromadně povraždí. Tím stanovuje model eliminacionistického masového vraždění, který nachází následovníky i u současných arabských a islámských antisemitů, kteří jej jako všechny Mohamedovy skutky vnímají jako příklad hodný následování. Ovšem z hlediska dnešní islámské praxe se asi nejcitovanějším článkem islámské tradice nakazující zabít Židy jeví hadísský popis Židů: „Soudný den nepřijde, dokud se muslimové

nepustí do boje se Židy (zabíjet Židy), když se Žid schová za kameny a stromy. Stromy a kameny zvolají Ó muslimové, ó, Abdullo, za mnou je Žid, pojď a zabij ho. Jen strom Gharkad by to neudělal, neboť je jedním ze stromů Židů.“ Islámská bible a posvátné texty i posvátná hadísská tradice zásadním způsobem formují představy o Židech, a spouští tak nekonečnou spirálu eliminacionismu a vyhlazení: 1) popis jejich nelidské podstaty; 2) alarmující vyličení jejich démonické povahy, škodlivých činů a potenciální hrozby; 3) nabádání k plnění Alláhova přání, jímž je vést proti Židům neustálý boj, působit jim utrpení a nikdy nepřestat; 4) eliminacionistický program pro vyřešení předpokládaného problému Židů s 5) mocným příkladem a modelem nejsvětější osoby islámu, Proroka, který spravedlivě zavedl takový eliminacionistický a vyhlazovací program do praxe, a tudíž 6) model, jenž ukazuje Alláhovým a Mohamedovým věřícím cestu i dnes.

Přístup k Židům, jak ho nastiňuje Korán a hadísy, je strašlivý, jeho kořeny tkví v základním antisemitském paradigmatu, který vytváří základ k hlubokému antisemitismu arabského a islámského světa. Přesto postoj Koránu k Židům, jakkoli negativní, se nedá vůbec srovnat s křesťanským biblickým pojetím Židů, kteří zde vystupují jako hlavní padouši v příběhu Ježíšova života a jeho poslání, jímž byla záchrana lidstva skrze překonání hrozby smrti. Korán Židům nepřiznává takové místo ani z nich nedělá zločinnou hybnou páku pro své učení, která v křesťanství uvádí do pohybu mnohé z Ježíšova příběhu, ani jim nepřikládá odpovědnost za největší ztrátu, kterou lidstvo postihlo, již je Ježíšova pozemská smrt. Zatímco křesťan, který pokládá evangelia za slovo Boží nebo prostě věří, že jejich obsah je v zásadě pravdivý, si ze čtení křesťanské

Bible odnese minimálně velmi předsudečný obraz Židů tehdejší doby, ne-li všech dob, role Židů v Koránu, vzhledem k daleko menšímu výskytu zmínek o nich a ne tak intenzivnímu hanění, není v úhrnu tak ponižující a jeho čtenář tak není vystaven tak silnému antisemitskému působení. V Koránu se totiž rovněž objevují pozitivní zmínky o Židech a postojích Alláha a muslimů k nim, jako že Židé jsou také národem knihy a následují-li Boha, mohou také být Bohem odměněni. Islám také Židům nabízí zákonem chráněné postavení, což křesťanství v plánu rozhodně nikdy nemělo; tím se dá vysvětlit i celkově lepší zacházení muslimů se Židy v průběhu staletí. I tak v obecném pohledu Koránu a hadísů zůstávají Židé zatraceným národem a tento přístup – což je zásadní pro dnešní antisemitismus – činí z Koránu a hadísů božské posvěcení pro dehumanizující a démonizující postoje a pro verbální i fyzické antisemitské útoky proti Židům. Když si uvědomíme, kolik muslimských vůdců, duchovních a médií prosazuje tento přístup, dá se snadno pochopit následující výklad, který formuje převažující postoj.

Židé poznali Alláha. Kvůli své neústupné, domýšlivé, zrádné a lživé povaze ho odmítli. Za to Židy stihlo zatracení. I když si to uvědomují, stejně dál trvají na svém. Židé zradili Mohameda a bojovali proti němu a zabili Boží vyslance, jeho apoštoly. Za to budou Židé vyhnáni z nebe. Židé tak mohou nebo mají být vyhnáni z muslimských zemí. Židé by měli být zabiti. Fakt, že jsou potomky opic a prasat, k takovému jednání přímo vybízí a odstraňuje zábrany proti tak radikálnímu zacházení. Něco z toho vychází přímo z Koránu považovaného doslovně za slovo Boží. Něco vychází z islámské tradice. Tu tvoří kanonický soubor zapsaných výroků – hadís, rané Mohamedovy životopisy zvané Sira, texty raných muslimských právníků, teologů a učenců – s jasným

postojem, takže jsou skoro tak vlivné, jako samotný Korán. Ještě je doplňuje další hanobící a podněcující materiál o Židech, kam patří raná vyprávění a údajně historické záznamy z Mohamedova života (a jeho následovníků), podávající propracovanější narativ o židovských prohřešcích a zlovolnosti, který dalšími a často ještě účinnějšími prostředky pohání tento antisemitský – ve skutečnosti eliminacionistický – přístup vůči Židům. Ty jsou protkány dalšími škodlivými a demonizujícími konstrukcemi Židů, v nichž nechybí spojení Židů s Dadždžálem, muslimským Antikristem. Dadždžál se ve dnech před vzkříšením a posledním soudem objeví provázen sedmdesáti tisíci ozbrojenými Židy, připravenými stát se vojáky zla. V některých líčeních má i samotný Dadždžál židovské kořeny, ale jeho původ nic neznamena; když je poražen, vyhladí Alláhovi věrní jeho židovské přísluhovače.⁵

Politictí islámští antisemité, stejně jako islámští antisemité vycházejí z těchto antisemitských představ a zdrojů islámu téměř instinktivně a přirozeně. Antisemitismus v tomto prostředí dostává neomezený prostor a utváří všeobecnou podobu obecnějších arabských a islámských veřejných diskurzů o Židech, stejně jako konkrétních islámských politických diskurzů. Tyto dva diskurzy se také překrývají a v některých místech téměř splývají; ve skutečnosti politictí islamisté vědí, že je třeba problém židovské zhoubnosti prohlubovat, protože mobilizací antisemitského citění mohou pro svou širší politickou věc získat další muslimy. A nejsou to jen politictí islamisté, kdo používali a používají tento diskurz k mobilizaci svých přívrženců. Vůdčí představitelé arabských zemí a politických hnutí i vůdci mnoha nearabských islámských zemí a hnutí, včetně těch nejcyntičtějších sekulárních diktátorů, jako byl Saddám Husajn

a Háfiz al-Asad, se uchylovali právě k těmto praktikám, čímž se mezi jejich národy antisemitismus rozšířil natolik, že na jeho využívání přímo závisí udržení se u moci. I kdyby tomu tak nebylo, je to nebezpečné, protože antisemitské naladění a jeho stoupenci zůstanou mocným politickým zdrojem pro mobilizaci dalších, soupeřů a nepřátel. Arabský a islámský antisemitismus je rozšířený na obrovském území, osvojilo si ho mnoha národů. Mnoho lidí je politickými islamisty. Mnozí jimi nejsou. Jeho podstata je nicméně jasná a jeho prvky jsou zakotveny v základním antisemitském paradigmatu, který strukturuje tento předsudek a ovládá diskurz či diskurzy s ním spojené.

- Židé nejsou náboženská, ale společenská skupina. (Mnoho arabských a islámských antisemitů využívá toho, že velká část izraelských Židů je sekulárních.) Židy definuje jako Židy jejich identita, jejich židovskost, jejich kultura.
- Židé jsou zatvrzelí nepřátelé proroka Mohameda.
- Židé jsou předvojem pronikání Západu do arabského a muslimského světa.
- Židé okupují Svatou zemi (nemohou ji získat ani křesťanští nepřátelé).
- Židé jsou zlovolní jako skupina i jako jednotlivci. Židé jsou zlovolní jako nepřátelé islámu. Židé jsou předvoj Západu jakožto nepřítel islámu.
- Židé se snaží islám zničit.
- Židé nabyli politické a vojenské síly. Jelikož jsou silní, jsou Židé, kdysi pokládání za opovrženíhodné kvůli své vrozené proradnosti, nyní mimořádně zhoubní a nebezpeční.
- Izrael (stát) je spolčením Židů, Západu a veškeré jeho předpokládané morální zkaženosti; slabosti islámu;

vědomí okupace svatého místa Jeruzaléma a území kolem něj, které je a má být geografickým srdcem jediného a budoucího neporušeného islámského chalífátu. Izrael tak ztělesňuje územně, společensky a vojensky většinu toho, čím Arabové a muslimové opovrhují.

- Protože Izrael ztělesňuje tyto rozmanité a mnohačetné prvky, které jsou vnímány jako odporné, zavřeníhodné a ohrožující, mohou do něj arabští a islámští antisemité a antisemité na Západě i všude ve světě promítat téměř cokoliv, co je negativní, nenáviděné a škodlivé.
- Většina arabských a islámských antisemitů z toho celého vyvozuje závěr – který pro mnoho z nich představuje něco na způsob článku jejich náboženské i světské víry –, že Izrael a izraelští Židé – nebo podle „umírněnějších“ odnoží aspoň moc Židů (která by byla zachována v případě vzniku dvou států, ale nikoli při zachování státu jediného) – musí být zlikvidováni.

Tyto pojmy a způsob, jakým jsou navzájem provázané, jsou propracovány v mnoha podstatných variacích v různých arabských a islámských zemích a skupinách i v rámci různých proudů politických islamistických i obecně islámských diskurzů, jež v těchto zemích existují. Vzhledem k nesmírnému rozšíření a obrovské škále antisemitských institucí, orgánů, skupin a lidí a jejich rozmanitému společenskému, politickému a kulturnímu postavení, nemluvě ani o jejich často odlišných politických postojích a cílech, to není nijak překvapivé. Všichni se však – bez ohledu na různorodost postojů, tropů a obvinění, která používají v případě Židů nebo Izraele a jejich škodlivosti nebo pokud jde o povahu jejich židovskosti a potřebu jejich likvidace – opírají ve svém diskurzivním paradigmatu o antisemitismus.

Asi nejčistší formu arabského a islámského antisemitismu reprezentuje Hamás, lidmi zvolená vládnoucí strana a politické hnutí v Gaze. Případ Hamásu je obzvláště zajímavý a poučný, protože je arabský, politicky islamistický, stojí v popředí konfliktu s Izraelem a mezi jeho věrnými členy a podporovateli většinou nalezneme lidi, kteří Izrael a Židy znají ze své zkušenosti. Pro Hamás a ty, jimž vládne, nejsou Židé čirou fantazií, která rozněcuje antisemitské myslí a srdce většiny arabského a islámského světa. Možnosti Hamásu zkoumat realitu, jak institucionálně, tak ze strany jeho členů a stoupců, tedy mohou naznačovat, že jeho chápání Židů, byť odmítavé a plné nenávisti, může zahrnovat nejen proklínání Židů, antisemitské tropy či dehumanizující a demonizující popis Židů a židovskosti, ale skutečné lidské bytosti, s nimiž se setkali a nějak s nimi jednali, často jako pracovníci izraelských společností.

Jenže antisemitismus působí tak silně, že tuto složku úplně potlačuje. V roce 2010 hovořil ke všem Palestincům v televizi Al-Aksá, televizní stanici řízené Hamásem s hlavním sídlem v Gaze, náměstek ministra Hamásu pro náboženství Abdalláh Džarbu, který zopakoval oficiální stanovisko této vlády k Židům:

[Židé] trpí duševní poruchou, protože jsou zloději a agresori. Chtějí přesvědčit svět, že mají svá práva, ale ve skutečnosti jsou to cizorodé bakterie – mikrobi, jací nemají ve světě obdoby. To netvrdím já. Sám Korán říká, že nemají obdoby: „A věru zjistíš, že lidé, kteří jsou největšími nepřáteli věřících [muslimů], jsou Židé.“

Kéž zničí [Alláh] tento ohavný lid, který nemá ani víru, ani svědomí. Odsuzuji každého, kdo věří, že dojde k narovnání vztahů s nimi a kohokoliv, kdo věří, že jsou lidské bytosti. Nejsou to

*lidské bytosti, Nejsou to lidé. Nemají žádnou víru, žádné svědomí a žádné morální hodnoty.*⁶

Tato přední politická osobnost a vládní úředník Hamásu předkládá ve dvou stručných pasážích pozoruhodně zhuštěný výčet antisemitských a prostě děsivých přirovnání a obrazů. On a Hamás (jak vláda, tak společenské hnutí, k němuž mluví) dělají ze Židů zlovolné zločince. Nerozumné a nenapravitelné: duševně choré. Podvodníky: snažící se obelhat svět, „že mají svá práva“. Nejsou to lidské bytosti, ale cizorodé bakterie. Jsou nesmírně nebezpeční: mikrobi, kteří nemají obdobu v lidských dějinách. Navíc dávají tomuto názoru autoritu posvátných textů: Korán říká to, co mluví Hamásu a náboženské úřady. Dělá z nich neskrývané nepřátele islámu, a tudíž Alláha: Židé jsou největšími nepřáteli.

Všimněme si, že mluví Hamásu z toho nevyvozuje logické závěry, co mají muslimové udělat se Židy. Pokud člověk věří tomu, co se říká v prvním odstavci o povaze Židů a o jejich hrozbě, pak to, co následuje ve druhém odstavci, dává nejen smysl, ale zdá se to nutné, správné a chvályhodné. Toto vnímání Židů a hlásaná tvrzení o nich je typické jak pro islámské a arabské antisemity, tak i pro jejich politické a náboženské vůdce, přičemž obsah samotný je vlastně bezpředmětný. Takový obsah se v různých variacích a podobách opakoval už milionkrát. Jeho smyslem je podepřít pravdivost toho, co se o Židech hlásá v běžném veřejném diskurzu a politickém myšlení v arabských a islámských komunitách, a to i – a zejména – mezi Palestinci v Gaze a na území Palestinské samosprávy. K podobným výzvám se uchýlil v rámci páteční modlitby i člen oficiální Rady pro fatvu Palestinské samosprávy, šejch Achmed Abú Chalábija,

který je také bývalým rektorem univerzity v Gaze. Vysílala ji oficiální televize Palestinské samosprávy v říjnu 2001 jako vzkaz pro všechny palestinské diváky:

Nemějte žádné slitování se Židy, ať jsou kdekoli, v kterékoliv zemi. Bojujte s nimi, ať jste kdekoliv. Kdekoliv se s nimi setkáte, zabijte je. Ať jste kdekoli, zabíjejte Židy a Američany, kteří se jim podobají – a ty, kteří stojí za nimi –, bojují všichni v jednom zákopu, proti Arabům a muslimům, protože založili Izrael tady, v bušícím srdci arabského světa, v Palestině. Vytvořili tady předsunutou baštu své civilizace – a předvoj své armády, meč Západu a křižáků, visící nad hrdly monoteistů, muslimů v těchto zemích. Chtěli, aby byli Židé hrotem jejich kopí [...]. Alláhu, vypořádej se se Židy, svými nepřáteli a nepřáteli islámu. Vypořádej se s křižáky a Amerikou a Evropou, které stojí za nimi. Ó Pane světa.⁷

Kromě společné logiky, podle níž jsou Židé jako jejich židovskost, z principu špatní, stejně takže musí být zničeni, kterou Chalábíja jakožto příslušník Palestinské samosprávy sdílí s úředním představitelem Hamásu a s mnoha dalšími islámskými politickými a náboženskými vůdci, zde stojí za zmínku další čtyři věci. Jednak tento přední představitel palestinských duchovních a vzdělávacích institucí převrací původní logiku celé argumentace. Začne potřebou zabít Židy, což je důvodem k připomenutí jejich nejtěžších přestupků. Zadruhé mluví o Židech obecně, po celém světě, nikoliv jen o Židech v Izraeli. Zatřetí jejich hlavním přestupkem – vedle toho, že jsou zatvrzelými nepřáteli Boha a islámu – není, že okupují palestinské území, ale že „založili Izrael tady, v bušícím srdci arabského světa“. Jde o samotnou existenci Židů, ne o politiku Izraele, s níž se

musí bojovat, jak to znovu a znovu hlásá ve svém vysílání oficiální televize Palestinské samosprávy. A začtvrté, zatímco prohlášení jednoho z vůdců Hamásu ospravedlňuje likvidaci Židů Alláhovou vůlí, je nabádání tohoto významného představitele Palestinské samosprávy více zaměřeno k přímé mobilizaci samotných jednotlivých Palestinců a muslimů, aby se pustili do vraždění Židů. Chalábija nenechává nikoho na pochybách, že by svá slova myslel jinak, záměrně je takto formuloval. Pronesl je v době páteční modlitby a vysílala je televize Palestinské samosprávy, aby připomněla první výročí lynčování dvou izraelských záložníků v Ramalláhu davem Palestinců, který pak zohavil jejich těla a s jásotem to oslavoval, což bylo zachyceno na videu. (Britský fotograf Mark Seager, který byl přímým účastníkem, vyprávěl: „Ke své hrůze jsem viděl, že to bylo tělo, muž, kterého táhli za nohy. Spodní část těla mu hořela, horní byla rozstřílená a hlava byla tak strašně rozbitá, že byla jako rudý rosol.“)⁸ Chalábija věděl, že to jeho publikum pochopí, když naléhal: „Nemějte žádné slitování se Židy!“

Takto vypadá běžný politický diskurz a politické smýšlení o Židech v arabských a islámských komunitách. Snadno bychom mohli ad nauseam citovat politické a náboženské vůdce i méně významné řečníky a média všeho druhu, prohlášení za prohlášením, projev za projevem, vysílání za vysíláním, v nichž se zračí antisemitismus tohoto zartutělého, fantastického, děsivého a likvidačního typu.

V tomto světle se vyjevuje zásadní problém, jak sdělit skutečnou povahu antisemitismu. Abych přiblížil tu nejjemnější příchuť varovných projevů antisemitismu a barvitost jeho škály v arabských a islámských zemích, musel bych citovat odstavec za odstavcem, stránku za stránkou, svazek za svazkem, projít místnost za místností, knihovnu

za knihovnou z jejich antisemitských světů, i se všemi jejich antisemitskými tropy, obrazy, vášněmi, obviněními, výzvami k činům a k použití vražedného násilí – ale ani takové sáhodlouhé výčty by nedokázaly sdělit to, co proudí v srdcích, myslích a uvnitř společností arabských a islámských zemí. V následující kapitole sice poskytneme statistické údaje z několika rozsáhlejších průzkumů, které podporují mé závěry, ale ani ty nenavodí potřebný dojem o rozsahu antisemitismu a tím méně o jeho ostré jedovatosti. Hrůzostrašné karikatury. Plakáty a graffiti na zdech. Halasně hlásaná hesla a jejich dozvuk v myslích antisemitů. Rozněcující fotografie reálného nebo i smyšleného (fotografii lze upravit pomocí montáže nebo vyfotografovat inscenovaný výjev) utrpení Arabů, způsobené židovskými rukama. Video, tedy pohyblivé obrazy, téhož. Antisemitské písně s působivými chytlavými texty, které obíhají zejména v kruzích radikální pravice na Západě. Vyprávění antisemitských vtipů, často se šokující pointou. Videohry s veškerým jejich výstředním vizuálním i zvukovým aranžmá, v nichž je cílem vraždit Židy, často plynem. Takový stručný výčet opět nestačí, není dostatečný, a to ještě z jednoho důvodu – nemůže totiž zachytit tón mluvčího, hlasitost, výraz obličeje, způsoby vyjadřování – a tudíž ani to, čím jsou přesvědčivé –, tedy všechno to, co zesiluje vědomí o nebezpečnosti Židů, podstaty židovskosti a o tom, co je nutné dělat pro porážku tohoto nepřítele, jemuž se údajně nic nevyrovná, a co tedy je historickou, ba vlastně existenční otázkou: džihád.

I s vědomím toho všeho se tu pokusím ocitovat několik reprezentativních výroků z úst významných politických a náboženských vůdců a příkladných dětí z arabského a islámského světa.